

DEFINITIEF VERSLAG d.d. 15 december 2012 (inclusief reactie bewonerscomité)

overleg bewonerscomité en gemeente Oss

onderwerp: ambtelijke notitie en uitgevoerde onderzoeken i.v.m. locatieonderzoek crematorium

6 november 2012

Aanwezig namens het bewonerscomité:	De heer Van Bergen, de heer en mevrouw Van Essen, de heer Heesen (jr), de heer Van Roozendaal, mevrouw Staudenmaijer.
Aanwezig namens de gemeente Oss:	Wethouder Hoeksema, mevrouw Van Zuijlen, mevrouw Van der Zwet, mevrouw Van Maanen (verslag)

Opening

Wethouder Hoeksema heet de leden van het bewonerscomité welkom. Het heeft even geduurd, maar er is ook heel wat werk verricht. De wethouder vraagt de aanwezigen of zij de ambtelijke notitie 'aanvulling op het locatieonderzoek crematorium van september 2010' hebben gelezen. De rapporten van de uitgevoerde onderzoeken zijn ook aan de aanwezigen beschikbaar gesteld. De wethouder benadrukt dat het om een notitie van zijn ambtelijke adviseurs gaat. Hij gaat dit gesprek open in.

De wethouder vraagt aan het bewonerscomité hoe zij dit gesprek willen insteken. Hij stelt voor om het overleg te voeren aan de hand van de afspraken die in het vorige overleg van 9 maart 2012 zijn gemaakt. Het bewonerscomité stemt hiermee in.

1. Locatie Yarden (tussen de Docfalaan en de N329 ten noorden van het Keltenbosje)

Mevrouw Van Zuijlen licht toe dat deze locatie vanuit landschappelijke overwegingen, externe veiligheid (in verband met de grote gasleidingen) en de beleving minder geschikt is voor de vestiging van een crematorium.

De heer Van Essen is het hier niet mee eens. Hij vraagt waarom de andere locaties niet op dezelfde manier zijn onderzocht als de locatie aan de Julianasingel. Hij heeft gekeken hoe vaak een bepaalde locatie in het rapport voorkomt. De locatie Julianasingel wordt het meest genoemd. Naar deze locatie gaat de meeste aandacht uit.

Mevrouw Van Essen vraagt waarom de locatie Yarden is onderzocht. Als de gemeente toch al wist dat die gasleiding daar lag! De gemeente had meteen kunnen vertellen dat die locatie niet geschikt was voor een crematorium vanwege de gasleiding. Zo krijgt zij het gevoel dat er zaken worden achtergehouden. Bovendien is het jammer van het geld. Als al duidelijk was dat op die plek geen crematorium kon komen, waarom dan het onderzoek?

De heer Van Bergen legt uit dat volgens hem de verwarring is ontstaan doordat het bewonerscomité dacht dat deze locatie op het bedrijventerrein Vorstengrafdonk lag. Het bewonerscomité had gedacht dat ook Vorstengrafdonk zou worden beoordeeld.

Mevrouw Van Zuijlen geeft aan waar de locatie Yarden ligt en hoe deze is beoordeeld. Zij licht toe dat de zone langs de Docfalaan al is onderzocht in het locatieonderzoek van september 2010. In de aanvulling is naar de specifieke locatie gekeken waarvoor Yarden een plan heeft ingediend. Aan

Yarden is destijds aangegeven waarom de locatie minder geschikt is. Deze afweging is nu in de ambtelijke notitie opgenomen.

De heer Heesen vraagt over welke vormen van externe veiligheid gesproken wordt. De gasleiding ligt er al. Waarom kan het voorstel van Yarden niet? Komt het door het brandgevaar vanuit het crematorium?

Mevrouw Van Zuijlen legt uit dat er ontploffingsgevaar vanuit de gasleiding bestaat. Het begrip externe veiligheid zal in de notitie verder worden uitgewerkt.

De heer Van Roozendaal meldt dat hij het locatieonderzoek van 2010 en de aanvulling (de ambtelijke notitie) heeft gelezen. De gemeente geeft aan dat zij meerdere locaties onderzoeken, maar hij heeft het gevoel dat deze onderzoeken een 'wassen neus' zijn.

De wethouder geeft aan dat in het afgelopen half jaar verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door gerenommeerde bureaus. Allemaal onafhankelijke adviesbureaus. Door de opmerking van de heer Van Roozendaal lijkt het voor de wethouder dat de onderzoeken door de heer Van Roozendaal niet serieus worden genomen. De wethouder benadrukt dat de gemeente hierin geen inbreng heeft gehad.

De heer Heesen concludeert dat de notitie aangeeft dat de locatie aan de Julianasingel de meest geschikte plek is voor een crematorium. Andere locaties zijn ook geschikt.

Mevrouw Van Zuijlen geeft aan dat de gemeente nooit heeft gezegd dat de locatie aan de Julianasingel de enige mogelijkheid is. Wat de gemeente aangeeft, is dat meerdere locaties geschikt zijn. De locatie aan de Julianasingel is het meest geschikt, omdat daarmee een concentratie van voorzieningen kan worden bereikt.

De heer Van Roozendaal vindt dat de gemeente toe werkt naar de Julianasingel. Hij heeft het gevoel dat andere locaties door de gemeente niet als serieuze locaties worden gezien. Twintig jaar geleden is een contract afgegeven door de gemeente dat het mortuarium gebouwd mag worden, met als uitdrukkelijke voorwaarde dat het mortuarium niet mag uitbreiden. Hij vraagt zich af wat er daarna nog volgt. De heer Essen voegt eraan toe dat Van Lith samen met de gemeente het gebouw heeft gerealiseerd. Toen de bouw gereed was, heeft de gemeente zich teruggetrokken. Van Lith is gaan exploiteren. Vervolgens laat de heer Van Essen een kadastraal uittreksel zien waarin is vastgelegd dat het stadsmortuarium niet mag uitbreiden.

Het bewonerscomité had het bedrijventerrein Vorstengrafdonk ook als mogelijke locatie voor een crematorium. Dit is niet onderzocht. Zij verwijt de gemeente dat de gemeente alleen nadenkt over de situatie zoals die nu is. De gemeente kijkt niet verder.

De heer Van Essen verduidelijkt nogmaals dat het bewonerscomité graag met de gemeente mee wil denken. De heer Van Essen wil geen crematorium in zijn achtertuin, maar ook niet in de achtertuin van andere mensen. Bovendien is hij bang voor de gevolgen als het crematorium er eenmaal staat.

De wethouder constateert dat het bewonerscomité het gevoel heeft dat andere locaties niet serieus zijn onderzocht. Voor alle locaties moeten de criteria uit het locatieonderzoek worden gebruikt. Het bewonerscomité bevestigt dit en geeft aan dat het afwegingskader duidelijk moet zijn.

2. Groei van een crematorium in relatie tot duurzaamheid.

De heer Van Essen maakt uit het rapport op dat zijn angst gegrond is. De gemeente geeft aan dat er een kleinschalig crematorium moet komen. In het rapport van Genius Loci wordt 700 crematies op jaarbasis voorgesteld. De conclusie van het comité luidt dat hier sprake is van een middelgroot crematorium met gemiddeld 3 crematies per dag!

De heer Heesen vraagt of de locatie groot genoeg is voor maximaal 700 crematies op jaarbasis. De gemeente Oss wordt steeds groter. Komt er dan een tweede oven bij? Hij geeft aan dat het gebied het niet aan kan, als je kijkt naar de toekomst. Ook al wil de gemeente graag het crematorium op deze locatie. Hij ziet liever dat dit aantal naar beneden wordt gebracht tot 500 crematies op jaarbasis.

De wethouder legt uit dat de gemeente een maximum kan stellen aan het aantal crematies op jaarbasis.

De heer Van Essen concludeert dat de gemeente een beperking aan de ondernemer meegeeft. Zijn angst is dat de gemeente niet berekend is op de toekomst. De heer Van Roozendaal sluit zich aan bij de heer Van Essen. De heer Heesen geeft aan dat als het bewonerscomité niets van zich laat horen het crematorium gewoon voor het maximum gaat.

De wethouder vraagt of hij de wens van het bewonerscomité goed heeft begrepen om het aantal crematies op maximaal 500 per jaar voor de locatie Julianasingel vast te leggen.

De heer Van Roozendaal verwijst naar het rapport waarin 700 crematies op jaarbasis staat vermeld. Daarmee is sprake van een middelgroot crematorium en niet de kleinschaligheid waarover de gemeente het nu heeft.

De heer Van Essen blijft zeer sceptisch over deze ontwikkeling. Eerst het mortuarium, dan het crematorium en vervolgens komt de ondernemer met de wens dat hij toch eigenlijk moet uitbreiden. Het wordt alleen maar groter. Het bewonerscomité had het bedrijventerrein Vorstengrafdonk ook als mogelijkheid om daar een crematorium te vestigen. In veel andere gemeenten staat of komt een crematorium op een bedrijventerrein. Volgens de heer Van Essen heeft de gemeente alleen nagedacht over de huidige situatie en wat er voor de korte termijn gedaan kan worden voor Oss. De gemeente kijkt niet naar de toekomst van Oss. Deze toekomst vraagt veel meer dan 500 crematies op jaarbasis.

De heer Van Essen is van mening dat de gemeente de synergie als belangrijkste punt aanvoert voor een crematorium aan de Julianasingel. Hij ziet het belang van een crematorium in Oss. Maar hij wil dit crematorium op een locatie die berekend is op de toekomst. Creëer een necropolis die ook voldoet en berekend is op de toekomst.

3. Verkeer en parkeren

De heer Van Essen wijst erop dat in dit onderzoek is uitgegaan van 300 tot 500 crematies per jaar. In een ander onderzoek wordt uitgegaan van 700 crematies per jaar. De onderzoeken moeten op elkaar worden afgestemd.

De wethouder geeft aan dat de onderzoeken parallel aan elkaar zijn uitgevoerd. De opmerkingen van de heer Van Essen is terecht.

Het bewonerscomité vraagt of Van Lith het Herinneringshuis aan de Coornhertstraat in gebruik houdt na vestiging van het crematorium.

Mevrouw Van Zuijlen licht toe dat Van Lith het Herinneringshuis in gebruik heeft genomen, omdat de aula bij het stadsmortuarium te klein is voor grotere afscheidsbijeenkomsten. Dit is een tijdelijke situatie. Bij het crematorium zal een grotere afscheidsruimte komen die dan ook door Van Lith kan worden gebruikt.

De heer Heesen vraagt waarom de verkeersafwikkeling van het Herinneringshuis niet in het onderzoek is meegenomen. Mevrouw Staudenmaijer vindt het raar dat de avondwake bij het mortuarium niet is meegenomen in het rapport. De heer Heesen beaamt dit feit. Als er een avondwake is bij het mortuarium, staat de omgeving vol met auto's. Dit is ook begrijpelijk, maar als deze ontwikkeling structureel wordt, is dit bezwaarlijk voor de buurt.

De heer Van Bergen meldt dat de verkeerstellingen niet het juiste beeld geven van de buurt. Hij verbaast zich over het feit dat de gemeente kijkt wat 60 auto's met de omgeving doen, maar niet kijkt wat de 32.000 verkeersbewegingen doen met het crematorium.

De heer Heesen voegt toe dat de sirenes van de ambulances niet zijn meegerekend. Naast de drukte is er dus ook sprake van geluidsoverlast, ook richting het crematorium.

Mevrouw Staudenmaijer geeft aan dat de telling op een verkeerd moment van de dag is gebeurd. Bovendien is het verkeer van de Kastanjelaan meegerekend, terwijl deze cijfers eigenlijk niet relevant zijn voor het rapport. Zij had verwacht dat er feitelijk geteld zou worden.

De heer Van Bergen geeft aan dat er ook gekeken moet worden naar de oversteekbaarheid van de Julianasingel. Dit moet ook gezien de toenemende drukte. Als in het rapport gesproken wordt over 700 crematies baseer de cijfers van het verkeer hier ook op.

De wethouder vraagt wat het bewonerscomité mist aan het verkeersonderzoek.

De heer Van Roozendaal weet niet of het verkeersonderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd. Als een telslang wordt gebruikt in een andere straat, die niet relevant is voor het onderzoek, blijven er veel vragen over.

De wethouder legt uit dat de modellen die zijn gebruikt voor het verkeersonderzoek valide zijn. Deze modellen worden voor heel de gemeente Oss gebruikt. Daarnaast hangt de toename van het verkeer op de Julianasingel niet samen met de eventuele komst van een crematorium op die locatie. In de toekomst moet goed worden gekeken naar de oversteekbaarheid van de Julianasingel vanuit de Docfalaan en de Kastanjelaan. Maar dit staat los van de eventuele vestiging van een crematorium op deze locatie.

De heer Van Roozendaal vraagt of het een optie is dat de feitelijke crematie op een andere locatie wordt uitgevoerd. De heer Van Roozendaal had dit als voorstel aan de heer Van Lith voorgelegd. De heer Van Lith deelde hem mede dat hij de crematie wel op een andere locatie wilde uitvoeren, maar dat de gemeente dit niet wilde.

De gemeente geeft aan dat zij graag de volledige dienstverlening op het gebied van lijkbezorging binnen de gemeente wil. Ook zie je bij crematies steeds vaker dat nabestaanden hun geliefde tot aan de oven willen begeleiden. Dat is een reden om ook de oven in het crematorium op te nemen.

4. Restricties voor crematorium

Het bewonerscomité stelt vast dat de ondernemer, die het crematorium gaat exploiteren, beperkt wordt in zijn groei. Het maximum moet worden gesteld op 500 crematies per jaar.

De wethouder geeft aan dat dit soort voorwaarden vooraf duidelijk moeten worden gemaakt aan eventuele ondernemers.

De heer Van Bergen vraagt waarom het feitelijke voordeel van de synergie niet wordt uitgewerkt. De heer Heesen voegt eraan toe dat in het locatieonderzoek een voorkeur wordt uitgesproken voor de locatie Julianasingel vanwege de synergie. De gemeente Oss beschikt over 21 begraafplaatsen die niet gesitueerd zijn nabij een woonwijk. Waarom kan op één van die andere locaties de synergie niet gevonden worden? De heer Van Roozendaal vraagt waarom de synergie voor het crematorium zo belangrijk is. Het afscheid nemen en cremeren kunnen prima worden gescheiden.

De wethouder concludeert dat het bewonerscomité vraagt om het synergievoordeel concreet te maken.

5. Natuur

De heer Van Roozendaal vindt het aspect natuur prima. Het aspect EHS blijft aandachtspunt. Het bewonerscomité neemt het onderzoek voor kennisgeving aan.

6. Milieu

De heer Van Roozendaal vindt het aspect milieu een zeer belangrijk punt! Het kwikverhaal is heel erg vaag. Dat kwik giftig is, is bekend. De vaagheid komt door de norm die voor kwik is gesteld. De norm voor kwik is 100 meter afstand. In het rapport staat een afstand van 45 meter. En toch staat in de conclusie dat men daaraan voldoet. Dit is dus minder dan de helft.

Mevrouw Van Zuijlen legt uit dat hier sprake is van twee verschillende milieuaspecten. De genoemde afstand van 100 meter is een richtafstand voor geur. Deze is gebaseerd op een milieuzoneringslijst van de VNG. Van een richtafstand mag gemotiveerd worden afgeweken. Inmiddels is de techniek voor installaties van een crematorium zodanig verbeterd dat deze richtafstand is achterhaald. Bij een eerstvolgende herziening van de lijst zal dit onderdeel worden aangepast.

De norm voor kwik is vastgelegd in de wetgeving. Hieraan moet een crematorium voldoen.

De heer Heesen concludeert dat er nog steeds dan sprake is van uitstoot, hoe klein dan ook. De norm die je voor kwik hanteert, hoe klein dan ook, is naast een woning onacceptabel. Wat als de verbrandingsoven voor een crematorium kapot gaat.

De heer Van Bergen is van mening dat, als er sprake is van alternatieve locaties voor een crematorium, deze de voorkeur genieten boven een crematorium naast een woonwijk. Volgens hem kan dit gevoelsmatig niet. Mevrouw Staudenmaijer is het hier mee eens.

De heer Van Essen vraagt wat de gemeente het belangrijkste vindt: de synergie of het belang van omwonenden. Hij benadrukt dat er in Nederland 73 crematoria zijn, waarvan 85% op een bedrijventerrein staat. Het rapport is een technisch verhaal, maar moreel is het niet verantwoord om een crematorium naast een woonwijk te bouwen.

De heer Van Roozendaal gaat er vanuit dat de gemeenteraad uiteindelijk het besluit neemt of er een crematorium aan de Julianasingel komt. Deze besluitvorming wordt voorbereid tijdens dit gesprek. Daarom wil het bewonerscomité nu nog zo veel mogelijk input leveren.

De wethouder licht toe dat de ambtelijke notitie wordt aangevuld op basis van de resultaten van dit gesprek en daarna wordt voorgelegd aan het college.

7. Toekomstvisie

De heer Van Essen vraagt de gemeente om een toekomstvisie. Wat zijn de verwachtingen na 2020? Wat willen wij uiteindelijk als de stad Oss met het thema dood? Hij geeft aan dat hierin niet alleen een crematorium moet worden meegenomen, maar ook de begraafplaatsen. Zoek een locatie waar voldoende mogelijkheden zijn om het thema dood een plek te geven. Hij vindt de locatie Julianasingel hiervoor te klein. De gemeente concentreert zich al vanaf 2007 op de locatie Julianasingel en kijkt niet verder. Verwezen wordt naar het verzoek van Dela en Van Lith.

De heer Van Essen geeft in het kort zijn punten weer:

1. Vanaf het moment dat Dela en Van Lith wilden uitbreiden met een crematorium, heeft de gemeente zich alleen gefocust op deze locatie.

2. Het verlenen van medewerking aan dit verzoek voorziet immers in een behoefte. Oss heeft een crematorium nodig.
3. De synergie wordt aangevoerd als uitgangspunt waarom het crematorium daar moet komen. Oss heeft inderdaad een crematorium nodig, maar niet op de voorkeurslocatie van de gemeente en ook niet in de achtertuin van een ander.
4. Kijk naar de toekomst. Maak de visie breder en focus niet alleen op de Julianasingel.
5. Op de voorkeurslocatie van de gemeente heeft een crematorium niet de mogelijkheid voor groei.
6. Maak ook de afweging van de verschillende locaties transparant. Deze is erg kort door de bocht.

Afsluiting

De wethouder vat de gemaakte afspraken samen:

1. Het synergievoordeel van de locatie Julianasingel wordt concreet gemaakt.
2. Het verkeersonderzoek wordt aangepast. Daarbij wordt rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking van het Herinneringshuis aan de Coornhertstraat en de huidige afscheidsbijeenkomsten.
3. Het effect van een drukke weg op de piëteit bij een crematorium wordt meegenomen.
4. Alle locaties worden beoordeeld op basis van de criteria uit het locatieonderzoek.
5. Een totale visie op de locatiekeuze wordt opgenomen. Daarbij worden ook de beperkingen van de locaties aangegeven.

De wethouder biedt het bewonerscomité de mogelijkheid om nog schriftelijk te reageren op de notitie. Eind volgende week is het conceptverslag klaar en wordt naar de aanwezigen gestuurd voor een reactie.

De heer Van Bergen vraagt waarom de Cereslaan niet is opgenomen in het onderzoek. Dit is een geschikte locatie waar minder mensen wonen. De heer Van Roozendaal vraagt of de gemeente het prettig vindt als het bewonerscomité met alternatieve locaties komt. In de schriftelijke reactie zal het comité alternatieve locaties aandragen.

De wethouder geeft aan dat de ambtelijke notitie op basis van de gemaakte afspraken wordt aangevuld. Deze aangepaste notitie zal in een vervolgoverleg met het bewonerscomité worden besproken.

Reactie bewonerscomité op Notulen:

Toon Notulen

In het algemeen vindt het buurtcomité dat ze in de notulen wordt weggezet als klagers zonder gefundeerde meningen. Er wordt namelijk kort door de bocht verwoord, daar waar het comité juist gefundeerd reageert. In deze reactie gaan we niet in op de feitelijke weergave van de notulen (hierover zou namelijk ook veel te veranderen zijn), maar houden we ons aan onderstaande reacties, die de grote hoofdlijnen waar het nu uiteindelijk allemaal overgaat, weergeeft:

Onderzoek

De wethouder geeft aan dat in het afgelopen half jaar verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door gerenommeerde bureaus. Allemaal onafhankelijke adviesbureaus. Door de opmerking van de heer Van Roozendaal lijkt het voor de wethouder dat de onderzoeken door de heer Van Roozendaal niet serieus worden genomen. De wethouder benadrukt dat de gemeente hierin geen inbreng heeft gehad.

Belangrijke kanttekening:

- Wat was de vraagstelling van de gemeente aan deze gerenommeerde bureaus?
- Is de concluderende matrix ook door deze bureaus gemaakt, of door de gemeente?

Voor een verantwoorde beoordeling stelt het comité de volgende matrix voor die - in tegenstelling tot de beperkte gemeentelijke matrix van plussen en minnen - meer potentiële locaties beschouwt, meer criteria overweegt en een gewicht toekent aan de criteria op een schaal van 1 tot 10.

Matrix mogelijke Locaties t.b.v. Crematorium Oss anno 2013							
Uitgaande van best mogelijke oplossing voor nabestaanden, bewoners en alle toekomstige gebruikers van een crematorium							
criterium		Gewicht 1 tot 10	Vorstengrafdonk Zuid	Eendenkooi	Mugheuveelstraat	Julianasingel	Cereslaan
Doelmatigheid	Pieteit	9	7	10	10	6	6
	Omvang terrein	8	10	9	9	3	9
	Bereikbaarheid	8	9	9	7	7	9
	Lanschappelijk en Stedenbouwkundig	8	8	9	7	5	9
Overlast	Situering t.o.v. bewoning	8	8	10	8	3	7
	Verkeersbewegingen	7	9	9	7	7	4
Milieu	Uitstoot	10	9	10	5	1	10
Veiligheid	Gasleiding	9	7	10	10	7	10
	Omwonenden	9	8	10	6	1	10
Synergie	Combinatie bestaande faciliteiten	6	7	8	5	7	5
	Combinatie met Mortuarium/Hoogen Heuvel	4	8	7	5	10	3
Ongewogen			90	101	79	57	82
Gewogen			705	805	631	411	676

Wij hebben dit pro forma ingevuld maar eigenlijk zou dit door een onafhankelijke partij moeten gebeuren.

Belangrijke kanttekening:

- Er moet een professionele matrix gemaakt worden die ziet op ALLE potentiële locaties, ALLE relevante criteria en een politiek verantwoorde wegingsfactor. De matrix is als bijlage meegestuurd, zodat iedere belanghebbenden ieder op zijn/haar eigen manier hiermee kan werken.

Belangrijke kanttekening:

- Geen enkel plan per locatie is financieel onderbouwd, noch is er marktonderzoek gedaan hoe de Osse bevolking aankijkt tegen het Thema dood. Dit is erg belangrijk om überhaupt de synergie te kunnen vaststellen. En juist synergie wordt als doorslaggevend criterium gebruikt om een crematorium aan de Juliana singel te vestigen.

De heer Van Essen wijst erop dat in dit onderzoek is uitgegaan van 300 tot 500 crematies per jaar. In een ander onderzoek wordt uitgegaan van 700 crematies per jaar. De onderzoeken moeten op elkaar worden afgestemd. De wethouder geeft aan dat de onderzoeken parallel aan elkaar zijn uitgevoerd. De opmerkingen van de heer Van Essen is terecht.

Belangrijke kanttekening:

- Wat zijn de onderzoeken waard , als deze niet op elkaar worden afgestemd. Hierdoor worden gegevens verkeerd gebruikt en geïnterpreteerd.

Contracten

De locatie Mughevelstraat wordt door de gemeente afgeschreven vanwege een kennelijke afspraak dat er geen horeca gerelateerde activiteiten mogen plaatsvinden.

De heer Van Essen laat een kadastraal uittreksel zien waarin is vastgelegd dat het stadsmortuarium niet mag uitbreiden.

Belangrijke kanttekening:

- Waarom geldt de kennelijke afspraak Mughevelstraat wèl en kadastrale vastlegging voor het mortuarium niet?
- Het is aannemelijk dat de kennelijk overeengekomen horeca beperking voor de locatie Mughevelstraat ziet op het voorkomen van een uitgaansgelegenheid omdat dit niet past bij het sacrale karakter. Het is evenzo aannemelijk dat vestiging van een crematorium juist verwelkomd wordt omdat dit zeer wel past bij het sacrale karakter. Het door de gemeente opgebrachte argument van de horeca belemmering (rouwenden drinken inderdaad wel eens een kopje koffie) komt hier wel zeer gekunsteld en ongeloofwaardig over!

Risico

Mevrouw Van Zuijlen legt uit dat de genoemde afstand van 100 meter een richtafstand is voor geur. Deze is gebaseerd op een milieuzoneringslijst van de VNG. Van een richtafstand mag gemotiveerd worden afgeweken.

Belangrijke kanttekening:

- Wat is de motivatie om hiervan af te wijken? Met 35 meter afstand wordt de eis bij lange na niet gehaald terwijl er voldoende alternatieve locaties zijn waar de eis wèl wordt gehaald!
- Dat de techniek voor installaties van een crematorium inmiddels is verbeterd neemt niet weg dat er altijd risico's blijven van bedrijfsongelukken en onrechtmatige bedrijfsvoering uit winstbejag. Denk hierbij aan de filters van de ovens die al meerdere malen zijn doorgebrand op diverse locaties in het land. Dit moet je niet willen in een woonomgeving.

De heer Heesen concludeert dat er altijd sprake is van uitstoot, hoe klein dan ook. De norm die je voor kwik hanteert, hoe klein dan ook, is naast een woning onacceptabel. Wat als de verbrandingsoven voor een crematorium kapot gaat.

De heer Van Bergen is van mening dat, als er sprake is van alternatieve locaties voor een crematorium, deze de voorkeur genieten boven een crematorium in/naast een woonwijk. Volgens hem kan dit gevoelsmatig niet. Mevrouw Staudenmaijer is het hier mee eens.

De heer Van Essen vraagt wat de gemeente het belangrijkste vindt: de synergie of het belang van omwonenden. Hij benadrukt dat er in Nederland 73 crematoria zijn, waarvan 85% op een bedrijventerrein staat. Alle rapporten zijn toe redenerend geschreven maar moreel is het niet verantwoord om een crematorium naast een woonwijk te bouwen.

Restricties voor crematorium

Het bewonerscomité stelt vast dat de ondernemer, die het crematorium gaat exploiteren, beperkt wordt in zijn groei. Het maximum moet worden gesteld op 500 crematies per jaar.

De wethouder geeft aan dat dit soort voorwaarden vooraf duidelijk moeten worden gemaakt aan eventuele ondernemers.

De heer Van Essen maakt uit het rapport op dat zijn angst gegrond is. De gemeente geeft aan dat er een kleinschalig crematorium moet komen. In het rapport van Genius Loci wordt 700 crematies op jaarbasis voorgesteld. De conclusie van het comité luidt dat hier sprake is van een middelgroot crematorium met gemiddeld 3 crematies per dag! De heer Van Essen concludeert dat de gemeente een beperking aan de ondernemer meegeeft. Zijn angst is dat de gemeente niet berekend is op de toekomst .

Belangrijke kanttekening:

- Als een crematorium aan de Julianasingel wordt toegekend. En er de jaren daarna meerdere uitbreidingen zouden moeten plaatsvinden, op een ruimte die nu al te beperkt is. Waarom niet in een keer een juiste plaats toekennen dan gepruts op beperkte m² . Toon visie rondom het Thema dood d.m.v. marktonderzoek met de centrale vraag: Waar hebben burgers behoefte aan ?

De heer Heesen vraagt of de locatie groot genoeg is voor maximaal 700 crematies op jaarbasis. De gemeente Oss wordt steeds groter. Komt er dan een tweede oven bij? Hij geeft aan dat het gebied het niet aan kan, als je kijkt naar de toekomst. Ook al wil de gemeente graag het crematorium op deze locatie. Hij ziet liever dat dit aantal naar beneden wordt gebracht tot 500 crematies op jaarbasis

Belangrijke kanttekening:

- **KLEINSCHALIGHEID WORDT NU AL MIDDELGROOT**

In laatste onderzoeken verhoogt men de grens naar 700 crematies. Terwijl er maximaal van 300-500 crematies zou worden uitgegaan. Langzaam worden grenzen verlegd. Hier was comité vanaf dag 1 al bang voor. Je gaat nu al op een te kleine locatie uit van kleinschaligheid terwijl het advies al middelgroot is.

Synergie

De heer Van Bergen vraagt waarom het feitelijke voordeel van de synergie niet wordt uitgewerkt. De heer Heesen voegt eraan toe dat in het locatieonderzoek een voorkeur wordt uitgesproken voor de locatie Julianasingel vanwege de synergie. De gemeente Oss beschikt over 21 begraafplaatsen die niet gesitueerd zijn nabij een woonwijk. Waarom kan op één van die andere locaties de synergie niet gevonden worden? De heer Van Roozendaal vraagt waarom de synergie voor het crematorium zo belangrijk is. Het afscheid nemen en cremeren kunnen prima worden gescheiden.

De wethouder concludeert dat het bewonerscomité vraagt om het synergievoordeel concreet te maken.

Belangrijke kanttekening:

- Synergie ontstaat in 2007 op basis van de onderlinge samenwerking tussen Dela en van Lith. Inmiddels heeft Dela zich terug getrokken. Destijds was 70% van de klanten van v. Lith verzekerd via de Dela. Deze term is een eigen leven gaan leiden en wordt volkomen uit zijn verband gerukt. Nu is het synergie verhaal wellicht zelfs juist een nadeel omdat elke nieuwe ondernemer met v. Lith moet samenwerken. En dit dus beperkingen geeft.
- De gemeente zal de synergie concreet maken. Het comité heeft dit op haar manier gedaan en meegestuurd als bijlage.

Uitgaande van best mogelijke oplossing voor nabestaanden, bewoners en alle toekomstige gebruikers van een crematorium

Criterion		Gewicht 1 tot 10	Vorstengrafdonk Zuid	Eendekooi	Mugheuveelstraat	Julianasingel	Cereslaan
Doelmatigheid	Pieteit	9	7	10	10	6	6
	Omvang terrein	8	10	9	9	3	9
	Bereikbaarheid	8	9	9	7	7	9
	Lanschappelijk en Stedenbouwkundig	8	8	9	7	5	9
Overlast	Situering t.o.v. bewoning	8	8	10	8	3	7
	Verkeersbewegingen	7	9	9	7	7	4
Milieu	Uitstoot	10	9	10	5	1	10
Veiligheid	Gasleiding	9	7	10	10	7	10
	Omwonenden	9	8	10	6	1	10
Synergie	Combinatie bestaande faciliteiten	6	7	8	5	7	5
	Combinatie met Mortuarium/Hoogen Heuvel	4	8	7	5	10	3
Ongewogen			90	101	79	57	82
Gewogen			705	805	631	411	676

Gewicht: Belangrijkheid van criterium 10 is zwaarwegend en 1 is relatief onbelangrijk

Cijfers Locaties: 10 is geschikt en 1 is ongeschikt

Vorstengrafdonk Zuid: Bedrijven terrein als Geheel

Eendekooi: Gebied voorbij Elzenburg richting rotonde Megen

Mugheuvelstraat: Betreft gebied nabij het klooster

Julianasingel: Gebied langs Juliansingel tussen Docfalaan en Aengelbertlaan nabij Mortuarium

Cereslaan: Zone aan de Oostzijde van de Cereslaan

Ongewogen: Gescoorde punten waarbij alle criteria als gelijk worden beoordeeld

Gewogen: Gescoorde punten waarbij de belangrijkheid van criteria wordt meegenomen

Onze aannames zijn gebaseerd op toekomstige ontwikkelingen , Zoals weg van de toekomst, verhuizing ziekenhuis, schaalvergroting van Nederlandse gemeenten.

Dit in tegenstelling tot matrix rapport 2010

Combinatie bestaande faciliteiten: Synergie met kerk, begraafplaatsen in gemeente Oss en ziekenhuis Uden

Combinatie Mortuarium: Synergie met bestaande faciliteiten van van Lith aan Juliansingel

Crematorium Oss, de synergie

In de ambtelijke notities over het te realiseren crematorium in Oss wordt veelvuldig het woord synergie gebruikt. Er worden allerlei kreten gebezigd, maar waar het in de stukken aan ontbreekt is een onderbouwing van deze kreten. Zolang je niet duidelijk kunt maken aan de bewoners waar de voordelen van deze locatie liggen zullen zij zich blijven verzetten tegen de in hun ogen foutieve locatiekeuze. Wethouder Hoeksema krijgt niet uitgelegd waarom deze locatie zoveel beter is dan andere locaties zoals bijvoorbeeld Vorstengrafdonk en de Cereslaan. In 2007 hadden de Dela en uitverzorging van Lith plannen voor een crematorium. Vanuit hun perspectief is het dan logisch dat je kijkt op de huidige locatie aan de Julianasingel. Dela is inmiddels afgehaakt, de gemeente echter blijft vasthouden aan deze locatie, waarom is onduidelijk. Als belangrijkste, zo niet doorslaggevende betekenis wordt in de stukken de synergie genoemd. Maar waar praten we bij synergie nu eigenlijk over.

synergie

de synergie zelfst.naamw. (v.) Uitspraak: [sinɛr'xi] Verbuigingen: synergie|ën (meerv.) **effect van samenwerking dat groter is dan wat de afzonderlijke partijen in totaal bereikt zouden hebben.**

Veel gebruikt om de nadelen van minder voor de hand liggende fusies mee te verhullen, volgens de formule $1+1=3$.

Synergievoordeel is het economische voordeel uit [synergie](#), en is in het Engels bekend als **economies of scope**. Synergievoordelen zijn snel te verwarren met [schaalvoordelen](#). Schaalvoordelen ontstaan door het vergroten van de productiecapaciteit, Synergievoordelen ontstaan door één productiefaciliteit voor twee producten te gebruiken.

Als je de definitie van synergievoordeel letterlijk neemt dan is hier geen sprake van synergie, je gaat je productiecapaciteit niet vergroten door één productiefaciliteit voor twee producten te gebruiken. De twee producten (begraven en cremieren) blijven in twee verschillende productiefaciliteiten (kerkhof en crematorium) plaats vinden. Het enige wat je doet is de locaties fysiek bij elkaar in de buurt brengen. Uitwisseling van de kerntaken zal niet plaats vinden. Je cremeert niet op het kerkhof en je begraaft niet in het crematorium.

Het is dus onjuist om over synergievoordeel te spreken. Veel beter zou het zijn om over schaalvoordelen te spreken. Als je analyseert wat er nu precies gedaan wordt dan praat je over twee scenario's.

1. Je voegt de huidige rouwlocaties aan de Docfalaan en de Coornhertstraat samen en je doet dit in combinatie met een crematorium. Het voordeel is dan dat afscheidsruimte(s) voor crematies, herinneringsbijeenkomsten, avondwake's e.d. intensiever gebruikt worden.
2. Je combineert de rouwlocatie/crematorium met een kerkhof.

Zijn er in deze combinaties schaalvoordelen? Vergroot je de productiecapaciteit?

Schaalvoordelen bereik je dan alleen door een vorm van samenwerking. Waar bestaat die samenwerking dan uit?

Ad 1. Uitvaartverzorging van Lith kan gebruik maken van de afscheidsruimte van het crematorium. Dit is een duidelijk voordeel. Kanttekening hierbij: je gaat er van uit dat er een vorm van samenwerking komt tussen exploitant van het crematorium en de exploitant van het mortuarium. Die laatste komt in een lastige positie vanwege het feit dat hij niet mag uitbreiden op de huidige locatie en dus gebruik moet maken van een nieuwe faciliteit die niet de zijne is. Eén exploitant (van Lith) is op grond van het feit dat er geen uitbreiding van het mortuarium mag plaatsvinden niet mogelijk. Er is dan sprake van twee faciliteiten. Waar blijft dan het schaalvoordeel?

Ad 2. Schaalvoordelen met het kerkhof zijn er niet. Er vindt geen uitwisseling plaats. De argumenten, als er geen plaats is op het parkeerterrein van het crematorium, dan kan er op het parkeerterrein bij het kerkhof geparkeerd worden en er kan uitgestrooid worden op Hoogen Heuvel, zijn marginaal. Als er nu geen plek bij het mortuarium is wordt er in de berm geparkeerd. Waarom zou dat anders worden. Ook in de huidige situatie kan er al op Hoogen Heuvel geparkeerd worden! Uitstrooien kan nu ook al, ook dat is geen argument vóór de komst van een crematorium. Dit is eerder een argument tegen de komst van een crematorium omdat de exploitant van het crematorium niet mag uitstrooien.

Zijn er andere voordelen? Ergens heb ik gelezen dat het voor de Ossenaars wel fijn is dat er een concentratie van voorzieningen plaats vindt en dat het voor de vindbaarheid wel goed is. Daarnaast zou er op het kerkhof uitgestrooid kunnen worden. Er hoeft niets mis te zijn met een concentratie van voorzieningen, maar als je niet onderzoekt of de ene faciliteit de andere positief beïnvloed waarom zou je dan voor concentratie kiezen. Er gaan bijvoorbeeld niet meer theaterbezoekers naar De Lievekamp omdat de bibliotheek in hetzelfde gebouw gevestigd is. Het voordeel moet je dan eerder zoeken in bijvoorbeeld het gezamenlijk gebruik van parkeerplaatsen, sanitaire voorzieningen e.d. Dat is bij de Lievekamp evident, maar is dat ook zo bij twee fysiek, (straks) door een vierbaans weg, gescheiden voorzieningen.

Waarom en voor wie is het dan nog fijn dat er een concentratie plaats vindt?

Vindbaarheid? Zouden de inwoners een crematorium op een andere locatie niet kunnen vinden? Is bijvoorbeeld het ziekenhuis na de verhuizing onvindbaar?

Waarom zou je als nabestaande kiezen voor het uitstrooien op Hoogen Heuvel als je die keuze anders niet gemaakt zou hebben? Alleen het feit, dat je 6 weken daarvoor in de buurt van Hoogen Heuvel een familielid gecremeerd hebt, is op zich geen reden om daar uit te strooien. Kies je niet eerder voor het kerkhof in de buurt, de schoorsteenmantel of een ander alternatief.

De gemeente Oss is niet objectief met de locatiekeuze bezig. Enerzijds beperkingen! (uitstrooien) opleggen aan een exploitant, anderzijds zelf deze faciliteit aanbieden aan bewoners, waarvan niet onderzocht is en het allerm minst zeker is dat er gebruik van gemaakt zal gaan worden. De gemeente Oss biedt nu die mogelijkheid ook al terwijl er een mortuarium aan de overkant staat. Vraag is of er meer mensen gebruik zullen maken van de mogelijkheid tot uitstrooien als er een crematorium komt.

Het eerste locatie-onderzoek komt niet verder dan loze kreten en holle frasen zonder dat er een serieuze onderbouwing gegeven wordt.

Hieronder een kleine greep uit deze kreten en de kritische vragen daarbij:

1. *Op Hoogen Heuvel is voldoende ruimte voor asbestemmingen.*

So what, een open deur. Betekent dit dan dat bewoners na een crematie voor Hoogen Heuvel kiezen. Wat heeft dit met een crematorium te maken? Is er op andere plekken geen ruimte voor asbestemming, hoe zit het dan met de 21 andere begraafplaatsen? En wat zegt dit over de locatie van een crematorium?

2. *Bundeling van functies kan leiden tot versterking en centralisering van functies en service naar de burger.*

Maar welke functies worden dan hier dan versterkt? Welke centralisering van functies vinden dan plaats? Welke service wordt naar de burgers beter of anders als je functies bundelt?

3. *Vanwege de positieve effecten van functiebundeling is dit een uitgangspunt bij de bepaling van het zoekgebied.*

Over welke positieve effecten hebben we het dan? Ze worden namelijk niet genoemd maar dit leidt dan in een zin al tot een uitgangspunt? Welk uitgangspunt voor een zoekgebied? Je hebt een bestaande functie, je beperkt daarmee gelijk je zoekgebied als je dit tot uitgangspunt maakt.

4. *De stedelijke (functionele) structuur wordt versterkt door aansluiting van het crematorium bij andere functies op het gebied van lijkbezorging.*

Huh. Als je al begrijpt wat hier staat (stedelijke functionele structuur), waar bestaat de versterking van de functionele structuur dan uit? En hoe sluit je het crematorium aan bij andere functies op het gebied van de lijkbezorging?

Conclusie:

Er blijft mijns inziens slechts een aspect over. Concentratie van afscheidsruimte. Vanuit het perspectief van uitverzorging van Lith is het logisch dat hij zijn voorzieningen wil concentreren. Voor de gemeente zou dit geen issue moeten zijn. Het toestaan van een crematorium aan de Julianasingel lijkt eerder een manier om het ruimteprobleem van Van Lith op te lossen dan het treffen van een voorziening voor de Osse burgers. De uitvaartverzorger heeft destijds, oplopend tegen de beperkingen op de huidige locatie, gekozen voor de huur van een extra ruimte. Dat zijn keuzes die een ondernemer maakt. Hij had ook voor een andere (geheel nieuwe) locatie kunnen kiezen. Dat is, om voor hem moverende redenen, niet gedaan. Het is niet aan ons noch aan de gemeente om daar over te oordelen. Dit laat echter onverlet dat het niet aan de gemeente is om de locatieproblemen van een ondernemer op te lossen. De gemeente zou zich moeten beperken tot het zoeken naar de meest geschikte locatie. Nu lijkt het erop dat zowel de gemeente als de ondernemer in een spagaat zitten. Enerzijds de wens van de gemeente om een crematorium te realiseren, anderzijds de wens van de ondernemer om tot één afscheidsruimte te komen. En omdat die laatste toevallig aan de Julianasingel gevestigd is, is dat de meest geschikte locatie.

p.s. Waarom geen crematorium aan de Coornhertstraat?